

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten
103 33 Stockholm

Ert tjänsteställe, handläggare
Kansliråd Walo von Greyerz,
Justitiedepartementet, Straffrättsenheten

Ert datum
2019-02-21

Er beteckning
Ju2019/00048/L5

Vårt tjänsteställe, handläggare
HKV LEDS JUR, Johan Kjellsson,
johan.kjellsson@mil.se

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Yttrande över remiss av SOU 2018:87 Aggressionsbrottet i svensk rätt och svensk straffrättslig domsrätt

Bakgrund

Försvarsmakten har en i remiss av den 21 februari 2019 anmodats att yttra sig över Aggressionsbrottsutredningen slutbetänkande Aggressionsbrottet i svensk rätt och svensk straffrättslig domsrätt (SOU 2018:87).

Yttrande

Försvarsmakten får härmed anföra följande.

Aggressionsbrottet

I utredningen diskuteras aggressionsbrottet och dess utformning i avsnitt 6. Utredningen har identifierat en rad relevanta problemställningar såsom att aggressionsbrottet skiljer sig från andra brott under ICC:s jurisdiktion på grund av att de politiska aspekterna är avsevärt mer framträdande vad avser aggressionsbrottet (SOU 2018:87 s. 114). Försvarsmakten delar denna uppfattning. Försvarsmakten vill i sammanhanget framhålla vikten av legalitetsprincipen, såsom en grundläggande princip för en fungerande rättsstat liksom en central bestämmelse i Romstadgan. Aggressionsbrottets utpräglade politiska karaktär torde göra det svårt att utforma en förutsägbar straffbestämmelse. Försvarsmakten menar alltså att definitionen av aggressionshandling i Romstadgan är alltför allmänt hållen och öppen för olika tolkningar. Den framstår inte som tillräckligt klar och entydig vilket krävs för en relevant straffbestämmelse.

(JKJ)

Förtydliganden och begränsningar av definitionen av aggressionsbrottet i svensk rätt skulle möjligen i viss mån kunna läka denna brist. Enligt Försvarsmaktens bedömning har dylika förslag dock inte lämnats i utredningen. Detta innebär att Romstadgans definition av aggressionsbrottet fortfarande kommer ha ett stort genomslag vid rättstillämpningen i svenska domstolar. Därmed kvarstår problematiken kring Romstadgans öppna utformning av aggressionsbrottet och definition av aggressionshandling.

I utredningen anges att för en svensk domstol bör praxis från ICC och/eller beslut från FN:s säkerhetsråd om att en angreppshandling har förevarit vara vägledande för domstolens bedömning. Utredningen bedömer även att det "I realiteten torde vara endast i ovanliga fall som en svensk domstol skulle komma en motsatt ståndpunkt om någon av dessa institutioner konstaterat att en aggressionshandling har ägt rum" (SOU 2018:87 s. 131). Försvarsmakten anser att det inte är oproblemiskt att i brottmål använda politiskt fattade beslut som tolkningsdata. Denna typ av tolkningsdata kan förhöja risken för att straffbudet politiseras vid tillämpningen i det enskilda fallet, vilket inte är tillfredsställande ur ett legalitetsperspektiv.

Enligt utredningens förslag ska endast personer som kan utöva kontroll eller styra över en stats politiska eller militära handlande kunna dömas för aggressionsbrott (SOU 2018:87, s. 126). Utredningens utgångspunkt för den svenska straffbestämmelsen är att gärningsmannakretsen ska vara starkt begränsad i sin omfattning. Försvarsmakten ställer sig bakom detta. Det finns dock enligt Försvarsmaktens mening alltså oklarheter om vilka personer som skulle kunna träffas av ansvar med införandet av aggressionsbrott i svensk lagstiftning enligt utredningens förslag.

Utredningen konstaterar nämligen att Romstadgan inte innehåller någon närmare precisering av vad som avses med att gärningsmannen ska kunna kontrollera eller styra det politiska eller militära agerandet hos en stat. Utredningens lagförslag beskrivs innebära att den som *i realiteten* kan påverka en stats politiska eller militära handlande kan dömas. Tilltänkt gärningskrets – trots utredningens försök till preciseringar – framstår dock alltså som oklar och utredningen synes heller inte helt utesluta att personer som anses som underlydande också skulle kunna träffas av ansvar (jfr utredningens resonemang kring underlydande enligt Romstadgans artikel 28, och ordvalet "torde" s. 137).

Mot bakgrund av ovanstående menar Försvarsmakten att införandet av ett aggressionsbrott i svensk straffrätt är tveksamt ur rättsäkerhetssynpunkt. Utredningens slutsats att aggressionsbrottsbestämmelsen kommer att tillämpas mycket sällan löser förstås inte problematiken kring en oförutsägbar straffbestämmelse. Tvärtom är det enligt Försvarsmaktens mening så att de oklarheter som alltså föreligger när det gäller definitionen av aggressionsbrott – och den oklarhet gällande vilken krets av personer som kan träffas av ansvar (se

närmare beskrivningen i SOU 2018:87 s. 127) – kan medföra att militära chefer och/eller möjligen även *dess underordnade* inte anser sig kunna medverka till (eller planera eller förbereda) viss militär verksamhet såsom t.ex. humanitära interventioner när rättsläget är osäkert. Försvarsmakten anser att frågan om aggressionsbrottets något oklara utformning kring vad som utgör brott och vilka subjekt som kan hållas ansvariga, och därmed dess förenlighet med legalitetsprincipen, bör belysas ytterligare inför en ratificering av Kampalaändringarna och ett införande av aggressionsbrottet i svensk lag.

Utredningsförslag såvitt avser svensk straffrättslig domsrätt

Försvarsmakten noterar att inga genomgripande ändringar i sak avses. Försvarsmakten har ingen erinran mot det justerade förslag angående ett område där avdelning av Försvarsmakten befinner sig (SOU 2018:87, s. 220-221). Försvarsmakten lämnar i övrigt utredningens förslag utan erinran.

I beredningen av detta yttrande har kommendör Jonas Wikström och överstelöjtnant Louis De Geer medverkat.

Detta yttrande har beslutats av chefsjuristen Carin Bratt med försvarsjurist Johan Kjellsson som föredragande.

Carin Bratt
Chefsjurist

Johan Kjellsson

Sändlista

Justitiedepartementet, Straffrättsenheten

För kännedom

Försvarsdepartementet
HKV LEDS STAB Samo
HKV LEDS STAB ÖB GD stöd
HKV LEDS KOMM
HKV LEDS INRI
HKV INS INSS